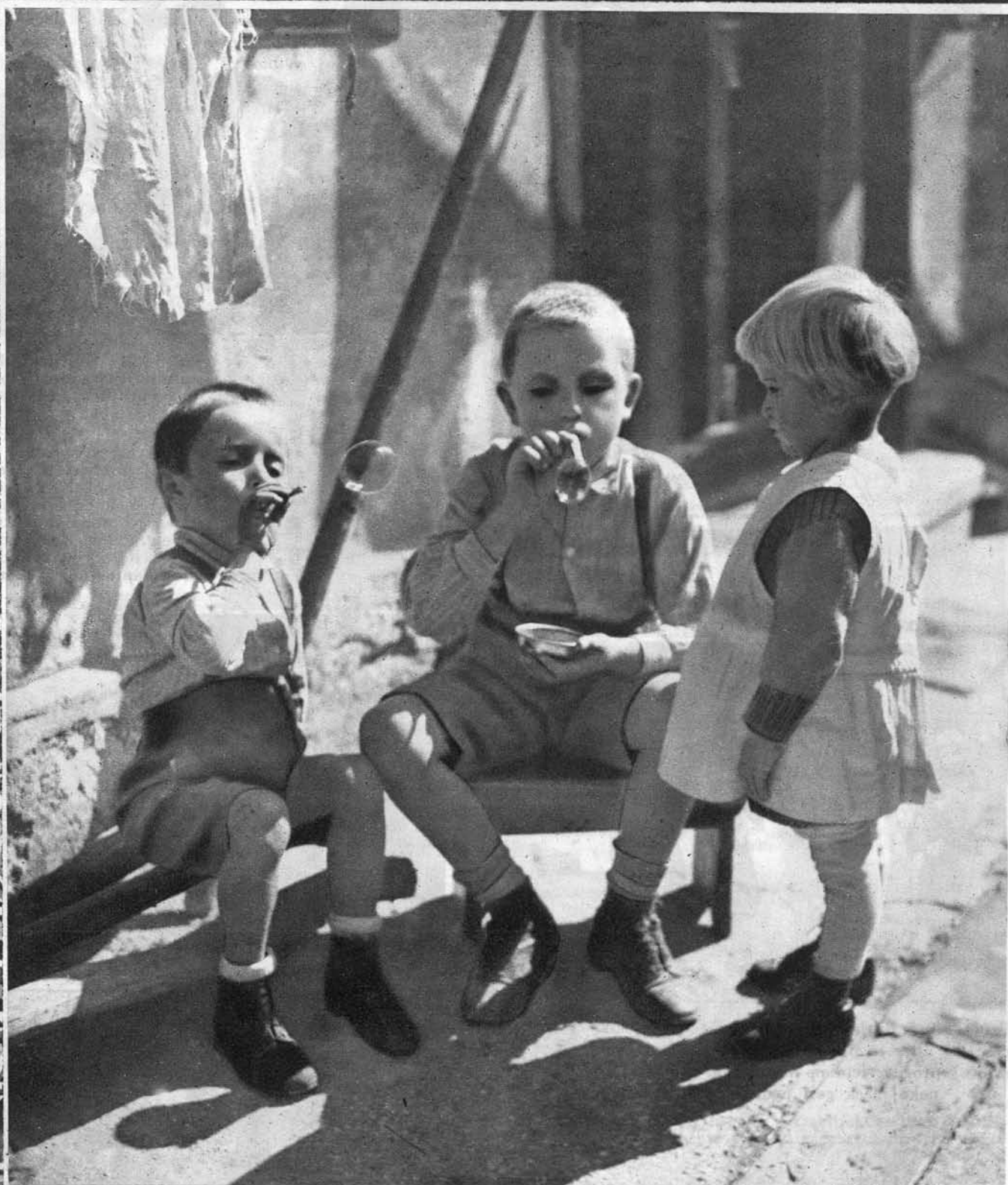

KOCJANČIČ: PRI RESNEM OPRAVILU

Podpis nove jugoslovansko-češke trgovske pogodbe v Pragi, dne 30. p. m. Na sliki je videti našega trgov. ministra J. Demetroviča (1), poslanika dr. Kramerja (2), češkega zun. ministra dr. Beneša (3), češkega poljedel. ministra Bradača (4) in češkega trgov. ministra Matouška (5).

Spodaj: Arm. general Dragomir Stojanović, naš novi vojni minister, ki je zavzel to mesto pred kratkim po odstopu dolgoletnega in zdaj pokojnega voj. ministra gen. Hadžića.

Na levi: »Kraljica Marija«, naša največja in najlepša ladja, ob priliki svojega zadnjega pristanka v Sušaku.

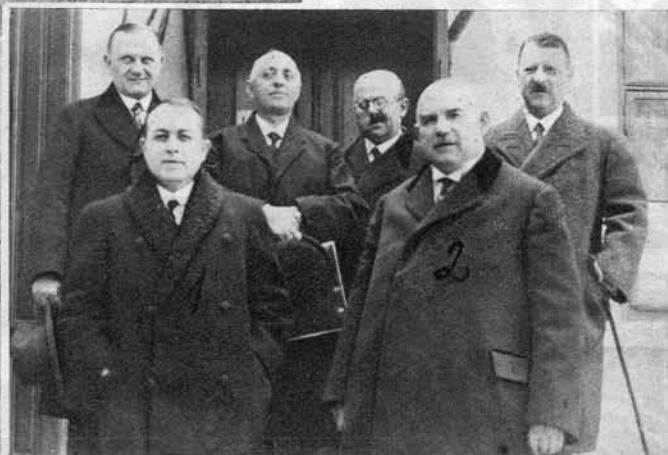
(Foto Palian.)

Spodaj: Zvolitev prvega jugoslovan. evangeljskega (augsb. konf.) škofa dr. Fil. Poppa (1), ki se je vršila pred kratkim v Belgradu, na desno od njega dr. W. Rott, svetovni poglavar protestantov augsb. konfesije.

Princ Sikst Burbonski, brat bivše avstrijske cesarice Zite, je prispel nedavno v spremstvu svoje soproge z letalom v Belgrad, kjer je bil nekaj časa gost princa Pavla.

Na desni: Z otvoritve velike nemške umetnostne razstave v Belgradu. Od desne na levo stoje: vodja razstave dr. A. Kuhn, princ Pavle, princezinja Olga, nem. poslanik U. Hassel, nemški knez G. Schönburg-Waldenburg in grška princezinja Marina.

Na desni: Lavtižarjevo novo spevoigro »Darinka« je pretekli mesec z velikim uspehom vprizoril pevski odsek »Kat. prosv. društva« na Brezovici v režiji g. organista Al. Severja. Tu objavljamo danes prvič prizor (konec 3. dej.) iz te igre, ki se je bo gotovo lotilo še marsikatero naše podeželsko izobraževalno društvo, saj s ponosom lahko ugotovimo, da segajo že mnoga naša prosvetna društva po operah in operetah.

Spodaj: Kovorska dekleta, same brhke Gorenjke, ki so se udeleževale letošnjo pomlad tamošnjega desettedenskega gospodinjkega tečaja. Tečaj je priredila Slov. kršč. ženska zveza v Ljubljani, vodila ga je pa gospodinjka učiteljica gđc. Karla Grosova.

Tri cente težak divji marjasec, ki ga je pred kratkim ustrelil g. Iv. Perko iz Šobra nad Mariborom.

Udeleženci rekrutskega tečaja, ki ga je pretekli mesec priredilo Kamniško prosvetno okrožje za tamošnje kmetijske fante-rekrute. Na tečaju je med drugimi predaval tudi g. polkovnik dr. Justin iz Ljubljane.

Udeleženci lepo uspelega kmetijskega tečaja, ki se je vršil letošnjo pomlad v Šmartnem pri Litiji.

Na levi: Iz prosvetnega dela naših koroških rojakov: udeleženke gospodinjkega tečaja v Škocjanu na Koroškem. V sredini je videti voditeljico tečaja, nemurno prosvetno delavko Marico Kristof, na levo od nje preds. Prosvetne zveze za Koroško, župnika Poljanca, na desno pa hišnega gospodarja, uglednega slov. koroškega kmeta Miha. Kačnika.

Med beneškimi Slovenci

Motiv iz Čedadu ob Nadiži. V ozadju Julijske Alpe z Matajurjem in Krnom.

Pogled na Vražji most čez Nadižo v Čedadu. Legenda pripoveduje, da so ga mogli dograditi šele s pomočjo vraga, kateremu so morali za plačilo obljubiti prvo živo stvar, ki bo šla sama čezenj.

Na levi: Ivan Trinko, s pesniškim imenom Zamejski, bogoslovni profesor v Vidmu in prvi ter najzaslužnejši buditelj beneških Slovencev. Doma je iz Trčmuna nad Čedadom.

Spodaj: Št. Peter ob Nadiži, ki se je imenoval še pred vojno Št. Peter Slovenov. Tu je osrčje Slovencev, ki prebivajo v čedadskem okraju. Kraj je še popolnoma slovenski, dočim je Čedad sam po večini že dolgo furlanski.

O beneških Slovencih lahko pravimo, da so predstraža vsemu slovanstvu na jugozahodu. Rastreseni so po gorah in dolinah tik goriških Slovencev. Lahko rečemo, da je bila v starih časih dobra polovica prostrane furlanske ravnine naseljena s Slovenci, kar nam pričajo razne listine in pa tudi mnoga krajevna imena, ki so se do zdaj ohranila.

Jezikovna meja beneških Slovencev se začneja južno od Ibane, vodi skoraj naravnost proti gori Subit in do Nadiže pri Čedadu. Od nadiškega mostu se vleče po nasprotnem robu čez Volovjak na Medla Sjena proti Sv. Lovrencu do vasi Porčinj. Od Porčinja drži meja proti Čarnej v dolino k rečici Karnahiti in preko hribovja do rečice Ter. Tu se obrne proti vasi Podbrdo, dalje na Lanež čez Muščevo sedlo do Kadina, od tu na Lavro in v dolino Rezijske. Dalje je meja reka Bela.

Vseh Slovencev na Beneškem je zdaj v okroglem številu 40.000. Delijo se na štiri različne skupine. Bolj na severu, v dveh dolinah pod Kaninskimi gorovjem, prebivajo Rezijani. Južno od njih, odločena po dolgem grebena-stem hrbtu, stanuje druga skupina — tarčentski Slovenci, tako zvali, ker spadajo pod furlanski okraj Tarcento. Sledijo za njimi južnovzhodno nadiški (od reke Nadiže, laški Natisone) ali šempeterski Slovenci v svojem čisto slovenskem okraju. Slednjič ob mejni rečici Idriji (laški Idrijo) idrijski ali starogorski Slovenci, katerih sicer ni veliko in bi se mogli lahko prištevati k šempeterskim.

Šempeterski ali nadiški Slovenci se nahajajo še v najugodnejših narodnih razmerah; toda ta ugodnost obstoja samo v tem, da so številnejši, bolj skupni in bolj osredotočeni, da slišijo v svojih cerkvah dobro ohranjeno narečje, in pa tudi, da posebno ženske pridno rabijo slovenske molitvenike. Prihajajo tudi

Nadiža v bližini izvira. Izvira pod Matajurjem na Goriškem in teče potem skozi Čedad in se izgublja potem v Furlanski nižini.

laže v dotiko s primorskimi Slovenci. Štejejo kakih 18 tisoč in se, kljub napornemu potujčevanju dobro držijo svojega narečja.

Kraji, po katerih prebivajo, so bolj rodovitni in lepši nego ostali deli Beneške Slovenije. Posebno se odlikuje po svoji krasoti Nadiška dolina, skrbno obdelana in rodovitna, posejana s čednimi vasicami, tu in tam prijazno se smejočimi izmed zelenja. Prekrasno se po nji vije bistra Nadiža, ki od Šempetra teče vdrta v globoko strugo, nekam kakor kranjska Kokra. Ob reki pelje dobra državna cesta iz Beneške Slovenije v Primorje in precej pomaga k medsebojnemu občevarju med beneškimi (oziroma šempeterskimi) in drugimi Slovenci.

Nadiški Slovenci tvorijo poseben, čisto slovenski okraj, a to le po imenu, ker v resnici spadajo pod furlanski Čedad, kjer se nahajajo vsi okrajni uradi, razven davkarije in notarijata. Po teh uradih, posebno na sodišču, mora navadno posredovati tolmač, ki ni stalen. Okraj je razdeljen v osem občin (comuni); vse občine so preskrbljene s šolami; toda o slovenščini ni sledu v njih. Najlepše je v občinskih uradih pri sejah, zakaj marsikateri odbornik, in ne redko sam župan (sindaco), ne zna vladnega jezika.

Drugače je v cerkvi. V okraju so precej obsežne župnije in pa veliko število podružnic. Župnije in podružnice ali kaplanije, dobro oskrbujejo domači duhovniki, kateri v cerkvi rabijo domače narečje. Petje je tudi slovensko.

Beneške Slovence poznamo razmeroma jako slabo, zato moramo od srca pozdraviti lepo delce, ki ga je izdala o njih za mladino Slomškova družba izpod peresa R. Wagnerja. Knjižico ob tej priliki vsem najtopleje priporočamo.

Landarska jama ob Nadiži pri Čedadu, znana tudi iz Aškerčeve pesmi »Atila in slovenska kraljica«. V votlini je romarska cerkva sv. Ivana. Po njem se nazivlje tudi kraj Sv. Ivan v Cele (= skali).

Glavni trg v Vidmu (Udine), upravnem središču beneških Slovencev. Na levi je videti magistratno poslopje s Herkulovim kipom.

Pogled na grad v Vidmu z Glavnega trga. Grad je še popolnoma ohranjen in v njem se nahajajo krasne dvorane s starimi umetninami.

Na desni: Beneška Slovenka v svoji narod. noši.

Spodaj: Stara gora pri Čedadu, znamenita božja pot beneških Slovencev. Sem že od nekdaj radi romajo tudi Slovenci iz Goriške, iz Istre, s Krasa itd.

Z jadrnico v bajno deželo

(Mit Segelfahrt ins Wunderland), tako je naslov knjigi pred nekaj tedni smrtno ponesrečenega znamenitega nemškega raziskovalca Juž. Amerike, Guntherja Plüschowa, ki je posvetil vsa povojna leta proučevanju doslej tako malo znane Ognjene zemlje in skalnatih Kordiljerov, dokler se ni pred nekaj tedni tudi strmoglavlil s svojega aeroplana in našel v njih svojo prezgodnjo smrt. Dne 15. sept. 1925 je odplul Plüschow na štirijamborski jadrnici iz Hamburga proti Juž. Ameriki, objadral je rt Horn, za mornarje ena od najnevarnejših točk zemeljske oble in plul potem ob tihooceanski obali Juž. Amerike do Panamskega prekopa, odkoder se je vrnil potem zopet v domovino. Ker pa imamo ravno iz teh prezanimivih dežel še tako malo potopisne literature in so nam zato te pokrajine tudi tako malo znane, nudi navedena knjiga še prav posebni užitek. Razen tega nam podaja tudi današnjo sliko teh bajnih krajev, polnih naravnih čarov, neodkritih zakladov in neslutene bodočnosti. Delo je izšlo v znanem založništvu Ullstein v Berlinu in tudi vse naše slike so posnete iz te knjige.

Raziskovalec Južne Amerike, Gunther Plüschow, 5000 m visoko v Kordiljerih pri svojem pisal. stroju.

Jadrnica »Parma«, s katero je obplul Plüschow vso Juž. Ameriko.

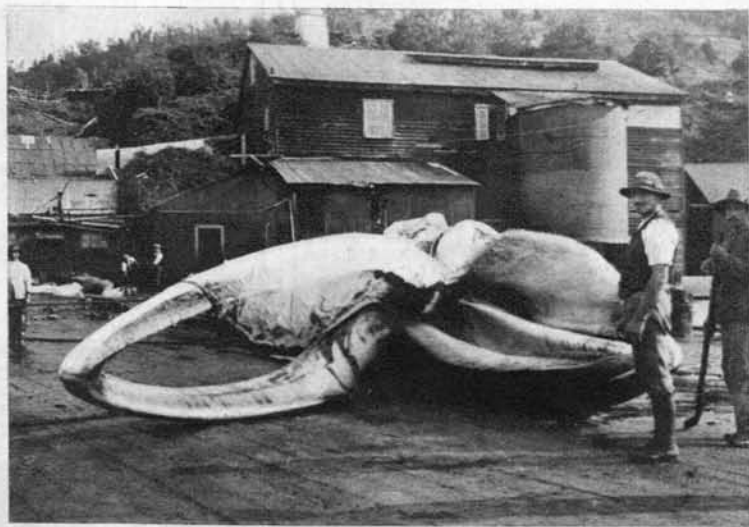
Harpuna, s kakršno lovijo kite. Harpuna se zapiči globoko v kitovo meso in ga ne izpusti več.

Na levi: Ledeniki Balmarede v juž. Kordiljerih se izlivajo v morje.

Na desni: Pogled v patagonski pragozd.

Spodaj: Spodnja čeljust kita.

Revolucija na Portugalskem

Na Portugalskem vlada že več let vojaška diktatura pod vodstvom generala **Cormone** (glej sliko spodaj na desni). Prišlo je že ponovno do krvavih uporov, da bi jo vrgli, a se to doslej še ni posrečilo. Pred kratkim je pa izbruhnil upor na Madeiri. Portugalska vlada je otok blokirala, a mnoge čete, ki jih je poslala tja, da zaduše upor, so prestopile na stran upornikov, ki so proglasili odcepitev otoka od Portugalske in proklamirali samostojno državo. Upor se je kmalu razširil še na sosednje Azore in tudi doma je izbruhnila revolucija. Mnogo uspehov pa uporniki najbrž ne bodo dosegli. — Slika na desni nam kaže prizor iz glavnega mesta Madeire, **Funchal**-a, kjer so postavili uporniki topove po ulicah, da zabranijo vhod portug. četam, spodnja slika pa kaže pogled na blokirano luko **St. Vincente** na Madeiri.

Zgoraj na desni: **Benjam. Disraeli**, pisatelj in eden največjih angleških državnikov. Čigar polstoletnico smrti so obhajali Angličani 19. t. m. Dolgo let je vodil na čelu konservativne stranke angl. drž. krmilo.

Pogled na **Managuo**, razdejano prestolnico **Nikaragve**, ki jo je potres pred kratkim uničil.

Na levi: **Wilkinsova podmornica »Nautilus«** zapušča luko **Brooklyn** (Amerika) in odhaja v London, da se poda v maju na severni tečaj.

Na desni: **Novi čičaški župan Čermak** (1), rodom iz Prage, in **newyorški župan Walker** (2), ki je v preiskavi zaradi korupcije v občinskem gospodarstvu.

Baker v Sloveniji

Na desni:

Pogled na rove in delo v rudniku škofje.

Spodaj: Vhod v glavni »Martinov rov«.

Spodaj na desni: Notranjščina »Martino-vega rova«, kjer je lepo videti mogočne plasti bakrene rude.

Najdišča bakra v Sloveniji so redka in še ta nezadostno odkrita. Lepo bodočnost kaže okolica Zavedenja n. Škofjo Loko. Saj so tod že v starini pridobivali in topili baker (Toplice pri Kopačnici nad Hotovljami). Lastnik bakrenih rudnikov »Slovenija« v Zavedenjah, gosp. A. Sušnik iz Ljubljane, je odkril še izdatna bakrena ležišča, za katera name-rava ustanoviti družbo. Baker je v spojinah kot kršec, bakr. sijajnik in malahit. Drugi bakreni rudnik, »Škofje«, ki je, žal, v Italiji, in ki je obratoval že od l. 152—1870, so ustavili zaradi prenizkih cen bakra. Prizadevanje g. A. Sušnika pozdravljamo, ker bo velikega gospodarskega pomena, če se bo doma izdelovala modra galica in druge bakrene spojine iz domačega bakra.

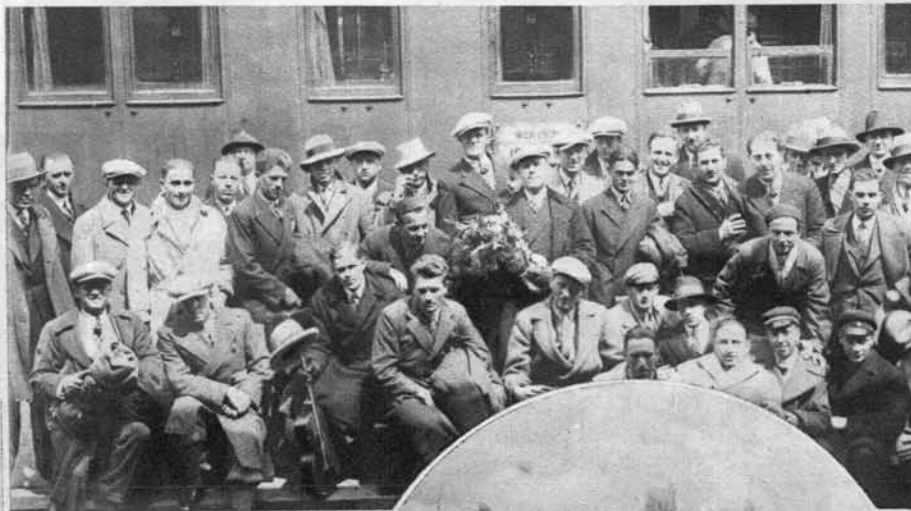

Sportni kotiček

Slovenski nogometaši v Bolgariji. Dne 18. in 19. p. m. je gostovalo A. S. K. »Primorje« v Sofiji, kjer je odigralo dve tekmi s sofijskim prvakom SK »Levski«. Naši sportniki so sicer obe tekmi izgubili, prvo s 4 : 1, drugo pa z 1 : 0, vendar pomenijo tudi ti porazi uspeh. Zlasti druga igra je 10.000 glavo množico tako zadivila, da so Bolgari navdušeno pozdravljali slov. nogometaše, ki so prvič stopili na bolgarska tla.

Na desni: Sprejem »Primorja« v Sofiji.

Spodaj: Obe moštvi si izmenjujeta darila.

Prodor Slaparja, ki ga branilec in vratar zaustavljata na golovi črti.